СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 67. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, субота, 22-го березня 1947. No. 67. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, March 22, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of AMERICA FIVE CENTS elsewhere

ШВИДКА ПОМІЧ ПОТРІБНА ДЛЯ ВІДВЕРНЕННЯ ВІЙНИ: АЧЕСОН

Негайна поміч для Греції й Туреччини радше спинить війну ніж її приспішить, а на всякий випадок виключить дальший поступ тоталітаризму в Середньому Сході — таку заяву склав діючий секретар стейту Дін Ачесон на переслуханні комісії заграничних відносин у палаті репрезентантів у четвер 20 березня. Коли б так Греція впала, то за нею піде й Туреччина. Щоб недопустити до цього, Злучені Держави мусять прийти їм з грошевою допомогою в сумі $400,000,000. Під час переслухання Ачесон роздав членам комісії тайні інформації в цій справі писані на машинці. Деякі члени комісії домагаються, щоб ці інформації подати до відома всього населення. При складанні свідоцтва Ачесон подав такі важніші інформації: Уряд не міг рахувати на поміч Обеднаних Держав в цій справі, бо там є сили, які припинили б таку акцію. Крім цього О. Д. не мають ще апарату, щоб займався такими справами. Поміч стала несподівано наглою тому, що щойно 24 лютого Британія повідомила Америку, що вона не може дальше помагати Греції. Отже президент спішить з цією справою так швидко, як лише може.

Погляд секретаря Швеленбака.

Політика ізолювання Греції й Туреччини неминучо призвела б до війни, а з цим і до знищення світу — таке сказав секретар праці Луїс Б. Швеленбак у промові на зібранні Комонвелт Клобу в Сан Франсиску. Коли його запитали про дальші подробиці в цій справі, Швеленбак сказав: Як президент так і його дорадники є того погляду, що коли ми відмовимо помочі вільним народам світу, тоді може прийти до заломання свобідних установ і до втрати незалежности багатьох держав. Тоді тоталітаризм може поширитися [illegible] й направо по цілому світі.

Сенатор Брустер про цілі Росії.

Росія зайнята тепер будовою найбільшої повітряної флоти, а Злучені Держави зменшили продукцію літаків на два відсотки. Росія зовсім ясно твердить у своїх урядових заявах, що вона хоче розбудувати найсильнішу повітряну силу в світі. Такі інформації подав сенатор Брустер у промові на Краєвій Конференції Летунських Сил при Американському Леліоні в Індіянаполис. Ген. Джордж С. Кенні, командант стратегічних повітряних сил армії заявив, що недостача належної підготови до оборони буде злочинним недбальством.

СЕКРЕТАР ВІЙНИ ПРО СПОЛУКУ БОЄВИХ СИЛ.

З черги складав свідоцтво перед конгресовою комісією про сполуку боєвих сил секретар війни Роберт П. Патерсон. Він сказав, що за цією справою пильно слідять тепер у чужинних країнах. Сама сполука сил скріпить оборону нації без потреби нових видатків, твердив Патерсон, бо не потрібно буде подвоювати видатків на адміністрацію або на такі самі ділянки в окремих департаментах.

МОЖНА БУДЕ ОБНИЗИТИ ПОДАТКИ НА 30%.

Республиканські провідники в конгресі твердять, що в наступнім році можна буде знизити податки на 30%, коли річні приходи якоїсь людини не перевищають $1,000. В інших приходах можна буде знизити податки прогресивно від 20 до 10½%.

РОБЛЯТЬ АЙСЛЕРА МУЧЕНИКОМ.

Конгресмен Віто Маркантоніо, вибраний на лісті Американської Партії Праці з Ню Йорку, промовляв на вічу комуністів організації Конгресу Цивільних Прав у Ню Йорку в салі Менгетен Сентер у четвер 20 березня. Він гостро заатакував промову президента Трумана в справі оборони свободи по цілому світі, а зокрема обговорив справу тайного комуністичного провідника Гергарда Айслера, якого федеральний уряд арештував заки він утік з Америки. Айслер сидить тепер в еміграційній стації на Елис Айленді, як ворожий чужинець, уроджений в Німеччині. Зібрання радило під закликом „Звільнити Айслера!" Його представили промовці як мученика, котрого переслідують „американські фашисти". На оборону Айслера складано жертви, деякі по $500.

ПРОСЛІДЖЕННЯ СПРАВИ АРХИЕПИСКОПА СТЕПІНАЧА.

Два члени конгресу у Вашингтоні зголосили резолюцію з домаганням, щоб конгрес віднісся до Обеднаних Держав з домаганням прослідити процес і присуд над архиепископом Хорватії Алойзієм Степіначом під режімом Тіта в Білгороді. Конгресмени називають цей присуд „вивернениям справедливости".

Четвертий день нарад річного зібрання головного уряду У. Н. Союзу

Джерзі Сити, Н. Дж., 20. березня. — Предметом четвертого дня нарад річного зібрання Головного Уряду У. Н. С. буля внесення і ухвали, звязані з дальшим ростом і добром організації. Річне зібрання Головного Уряду доручило Головному Екзекутивному Комітетові робити всі можливі заходи в справі видання українсько-англійського словаря. Культурний Комітет У. Н. С., в склад якого входять: Д. Галичин — голова, д-р Л. Мишуга — український секретар, Ст. Шумейко — англійський секретар та д-р А. Т. Кібзей і Г. Зепко — як члени, поширено ще двома членами, іменно: інж. С. Куропасем та В. Гірняком, та доручено йому продовжувати намічену працю і в 1947-ому році видати відповідні книжки в англійській мові. У висліді довшої дискусії в справі приєднування нових членів рішено повести інтезивну кампанію, з метою збільшити ряди членів У. Н. С. в найблищому часі до 50,000. В тій цілі річне зібрання рішило призвати окремі нагороди для активних і успішних учасників цеї кампанії за приєднуванням нових членів, а дальше доручено організувати з цею метою окружні зїзди урядників У. Н. С., зокрема молоді, ще ширше розгорнути спортову акцію, видати в англійській мові відповідні брошурки, що унаглядннювали б розвиток і досягнення Союзу. Кожний відділ буде зобовязаний приєднати відповідну кількість нових членів, а мінімальний контінгент приєднання нових членів буде встановлений для кожного відділу Головним Урядом. Головні урядники зобовязалися подбати на місцях, щоби кожний відділ з їх округи взяв активну участь в кампанії за приєднанням нових членів та виконав свій обовязок щодо Союзу. Екзекутивному Комітетові доручено заангажувати ще трьох організаторів Союзу з молоді, двох з яких мали б працювати на терені Злучених Держав, а один в Канаді.

АМЕРИКА НЕ ПІШЛЕ ДАЛЬШЕ БЕЗПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ ДО ЮГОСЛАВІЇ.

Вашингтон. — Департамент стейту повідомив Югославію в окремій ноті, що харчеве положення в Югославії не вимагає висилки дальшої допомоги в харчах, за які мала б платити Америка з проектованих $350,000,000. Ці гроші будуть ужиті на заплату харчів для Греції, Угорщини, Італії, Австрії, Польщі й Китаю. Таксамо Злучені Держави не будуть у спроможності вислати Югославії пайку в пшениці перед кінцем місяця травня тому, що пшениця потрібна для країн, які находяться в більшій нужді. — Нота є зредагована в гострім тоні у відповідь на запит югославського амбасадора Сави Н. Косановіча. Він запитував, кілько призначить конгрес для Югославії з отих $350,000,000, над котрими радить конгрес. Америка пригадує Югославії, що в Білгороді оповіщено, що Югославія має подостатком збіжжа; крім цього через УНРРА дістала Югославія допомогових матеріялів вартости $350,000,000, а з тих три четвертини були заплачені американськими грішми. Понад те югославський уряд Тіта вислав збіжжа на поміч Румунії й Альбанії та іншим країнам.

КОНФЕРЕНЦІЯ В МОСКВІ

БЕЗКОМПРОМІСОВЕ ДОМАГАННЯ ВОЛЬНОСТЕЙ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЕНИХ НАРОДІВ; ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ НІМЕЦЬКОГО ВУГІЛЛЯ; МАЛІ ДЕРЖАВИ МАТИМУТЬ ГОЛОС.

Москва, 20. березня. — З авторітетних джерел повідомляють, що Уряд Злучених Держав твердо рішений забезпечити переможеним народам ці демократичні вольності, що їх недавно виложив на конференції в Москві американський секретар стейту ген. Маршал, та які є теж базою американської Конституції. Ген. Маршал рішений безкомпромісово перевести ці концепції в мирових договорах з Німеччиною, Австрією і Японією. Свобода і людські права є основою американської політики дома і закордоном та у відношенні до всіх націй. Вважається, що це американське домагання зустрінеться зі спротивом Советів, що мають інше розуміння „демократії".

Французький міністр закордонних справ Бідо заявив на сьогоднішній сесії Ради міністрів закордонних справ, що Франція ніколи не погодиться на мировий договір з Німеччиною, якщо цим договором не забезпечиться збільшеного експорту німецького вугілля до Франції та інших европейських країн. Франція, натомість, рішучо виступає прати збільшення німецької сталевої продукції, як це пропонує Советський Союз і Велика Британія. Під цим оглядом французьке домагання покривається з поглядом Злучених Держав, що може мати вплив і на становище Злучених Держав до інших поглядів Франції щодо майбутньої долі Німеччини.

Міністри закордонних справ чотирьох великодержав на сьогоднішній сесії погодились, щоб в справах мирового договору з Німеччиною вислухати теж думку всіх малих держав, які брали активну участь у війні. Це рішення, що його винесено після широких дебат, вважається успіхом американської і британської делегацій.

ЗАГРОЗА НОВОЇ КРІЗИ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ; ПРЕМІЄР ГРОЗИТЬ РЕЗИГНАЦІЄЮ.

Париж, 20. березня. — У французькому парляменті дійшло сьогодні до запеклих дебат і противорічностей в справі французької політики в Індокитаю. Комуністи відмовилися голосувати за урядовими пропозиціями відповідних військових заходів в Індокитаю і у висліді премієр Ромадіє зажадав заяви довіря від парляменту, погрожуючи своєю резигнацією, якщо його не одержить. Голосування в справі довіря зможе відбутися аж в суботу, але президент Оріол, завданням якого є назначувати нового премієра, почав вже сьогодні наради з бувшим премієром Леоном Блюмом, комуністичним провідником і заступником теперішнього премієра Маврісом Торесом та іншими провідниками поодиноких партій, з метою злагіднити партійні антагонізми та вможливити дальшу коаліційну співпрацю усіх партій. Вважається, що посередньою причиною цеї нової крізи французького уряду є протикомуністичне послання президента Трумана та реакція на нього в Москві, що виразно поділило теж французьку політичну думку на два окремі блоки, комуністичний і протикомуністичний.

10,400 ПОЛЬСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ ЗЛОЖИЛИ ЗБРОЮ.

Варшава. 20. березня. (АП). — Польський уряд сьогодні повідомив, що 10,400 польських повстанців прийняли післявиборчу відозву уряду та, користаючи з проголошеної амнестії, склали зброю. Теж Міколайчик заявив, що велика частина заарештованих перед виборами членів його партії була вже звільнена на підставі амнестії.

ЕКОНОМІЧНА І СОЦІЯЛЬНА РАДА ВІДКИНУЛА СОВЄТСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ В СПРАВІ ОБМЕЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЄДНОСТИ В ЕВРОПІ

Лейк Саксес, 20. березня. — Економічна і Соціяльна Рада О:Д: на сьогоднішньому засіданні відкинула советську пропозицію, щоби діяльність пропонованої Економічної Комісії для Европи обмежити тільки до членів О.Д. Рада закінчила свій проект для створення і діяльности згаданої Комісії, що охоплюватиме своєю діяльністю всі европейські країни, теж не-членів О.Д., з Німеччиною включно.

БРИТАНСЬКО-АЛЬБАНСЬКА СПРАВА В РАДІ БЕЗПЕКИ.

Лейк Соксес, 20. березня. — Предметом нарад Ради Безпеки О.Д. було сьогодні знова зажалення Великої Британії проти Альбанії за підложення мін в проливі Корфу, від яких були пошкоджені два британські кораблі. Британський представник домагався визнання вини Альбанії та відповідного рішення, бо „хоча Британія не має наочних свідків", що це власне альбанці ці міни підложили, то доходження — по думці британського представника — виказало, якщо не 100 то 90 процентову вину Альбанії.

СОВЄТСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ У ВНУТРІШНІХ СПРАВАХ АВСТРІЇ

Відень, 20. березня. — Советські окупаційні власті наказали сьогодні австрійському міністрові внутрішних справ призначити вісімох комуністів на чолові пости в австрійській поліції. Австрійські комуністи, подібно як їх однодумці в інших країнах, намагалися насамперед дістати рішальний пост міністра внутрішних справ. Як це їм не пощастило, вони зараз при допомозі росіянів намагаються обсадити важливіші пости в поліції, включно з віцепрезидентом віденської поліції, шефом поліції для чужинців, для молоді і т. д. Вважається, що австрійський уряд не виконає советського наказу, домагаючись спільної постанови всіх чотирьох окупаційних властей. Советська категорична інтервенція в внутрішних справах Австрії нагадує подібну в Болгарії, Румунії і в останньому в Мадярщині.

РОЗКЛАД В ГРЕЦЬКІЙ КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ.

Салоніка, 20. березня. — Сьогодні тут виконано замах на бувшого комуністичного міністра сільського господарства Й. Зевґоса, якого убито трьома револьверовими кулями на залюдненій вулиці. Поліція заявила, що один зі заарештованих членів комуністичної партії мав признатися до виконання цего злочину. Є теж інші познаки розкладу в грецькій комуністичній партії, м. ін. недавно заарештовано в Атенах понад 500 комуністів на базі таки самого комуністичного доносу.

НОВИЙ БЕЛЬГІЙСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕБРАВ ВЛАДУ.

Брюсель, 20. березня. — Новий соціялістично-католицький уряд премієра Спаака перебрав сьогодні урядування. Загальна бельгійська публична опінія висловлює вдоволення, що з уряду виключено комуністів.

СОВЕТСЬКІ ПОРЯДКИ В БОЛГАРІЇ.

Софія, 20. березня. — З приходом большевиків у чужі країни, заводиться теж большевицькі порядки, першою ознакою яких є терор, а другою голод. Після багатьох „чисток" в Болгарії, уряд сьогодні видав у додатку ще закон, яким зменшується приділи хліба з 400 грамів на 350 денно на особу. Рівночасно видано закон, який передбачує гострі кари на селян, що не виконали урядового плану здачі хліба.

АНГЛІЯ НЕ ХОЧЕ БУТИ БЕЗБОРОННА.

Лондон, 20. березня. — Не зважаючи на домагання в парляменті, британський уряд рішучо противиться редукувати свої збройні сили до нище мільйона персоналу, як цего домагається головно ліво наставлена фракція лейбуристів.

ПАЛАТА ЛОРДІВ ПРОТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УРЯДУ.

Лондон, 20. березня. — Палата Лордів у британському парляменті переголосувала сьогодні більшістю 119 голосів проти 30 пропозицію цензури господарської політики лейбуристського уряду. Це було досі найбільше голосування проти політики уряду премієра Атлі.

ВІДНОВЛЯЮТЬ ТЕЛЕФОННУ І ТЕЛЕГРАФНУ СЛУЖБУ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 20. березня. — Американське і британське військове управління в Німеччині рішили відкрити з днем першого квітня телефонну і телеграфну міжнародну службу для цивільного населення. Служба охоплюватиме всі країни, за вимком Еспанії та Японії, що виключені теж від поштової служби. Советський Союз не прилучується до акції своїх західних союзників.

ІТАЛІЯ САМА ОХОРОНЯТИМЕ СХІДНІ КОРДОНИ.

Рим, 20. березня. — Італійський міністер національної оборони заявив сьогодні, що після евакуації союзницьких окупаційних військ з країни, одна італійська дивізія охоронятиме східний кордон Італії від Югославії.

ФІНСЬКО-СОВЕТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

Москва, 20. березня.—Тут відбуваються фінсько-советські торговельні переговори, при чому фінці намагаються дістати від Советів позволення користуватись прямим залізничим полученням між Гельсінками і Або, що переходить через відступлену советам морську базу на півострові Поркала, та користуватись каналом Саіма, що теж частинно належить до советської території.

НАНКІНҐ ЗАПОВІДАЄ РОЗГРОМЛЕННЯ ЧЕРВОНИХ.

Нанкінґ, 20. березня. — Ген. Чен Ченґ, шеф штабу національної армії, заповів сьогодні на пресовій конференції, що китайські комуністи будуть розгромлені протягом трьох найближчих місяців. При цьому він на всякий випадок додав, що це не означатиме розгромлення всіх збройних комуністичних сил, але вони „перестануть існувати як формальна збройна опозиція".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВОЛЕС ПРОТИ ТРУМАНА

„Генрі Волес відповідає президентові Труманові" — голосять великі наголовки великих платних оголошень, поміщених в найбільших американських газетах організацією „Прогресив Ситизенс ов Америка". А що таке оголошення, як от в Ню Йорк Таймс, коштує кілька тисяч долярів, то можна дивуватись, звідки та молода організація, що спирається ніби на „звичайних людях", стільки грошей назбирала за короткий час свого існування, щоб можна видавати так багато грошей на такі оголошення. Та можливо, що це бизнес, бо ж робиться таким способом рекламу тижневикові „Ди Ню Ріпоблик", якої редактором став Генрі А. Волес, а звідки взято статтю, яку розреклямовують платними оголошеннями. Та це не так важне, бо важніше знати, що це розреклямовується аж такою дорогою.

Генрі Волес, це б. заступник президента та б. секретар торгівлі, напрямку „Ню Діл"; він є за дальші уступки Советам. Усунений Труманом з міністерського кабінету, він продовжує тепер пропагувати свої погляди при допомозі тижневика „Ди Ню Ріпоблик", відомого зі своїх пробольшевицьких симпатій, а теж і через нове партійне угруповання, що виступає під іменем „Прогресив Ситизенс ов Америка". Погляди Волеса відбиваються ясно теж і в цій статті, що її тепер поширяють при допомозі платних оголошень.

У цій статті Волес заповідає Злученим Державам катастрофу, якщо американський нарід не змусить президента Трумана завернути зі шляху, який він пропонує у своїм останнім посланню до конгресу. Волес каже правду, коли твердить, що в Греції та Туреччині немає демократичних порядків. Зате він ослаблює цю слушну заввагу, коли каже, а не доказує, що саме поведінка Трумана поширить в цілому світі комунізм, який Труман береться поборювати. Він не бере під увагу, що президент Труман і американський уряд добре знають, що Греція і Туреччина не є демократіями, але рівночасно розуміють, що може статись з ними ще гірше, бо вони можуть перемінитись цілковито в тоталітарні, комуністичні держави. Волес каже, що слова през. Трумана треба так розуміти, ,що Злучені Держави готуються до нової війни. Це неправда, бо президент Труман дав тільки Советам до зрозуміння, що Злучені Держави рішені спинити совєтську агресію; і то рішені на це навіть у такому випадку, коли б це мало довести до війни. Президент зложив цю заяву саме на те, щоб не допустити до вибуху війни і вгамувати Совети. У Волеса це „війна нервів", а на ділі це тільки відповідь на совєтські залякування і совєтську „війну нервів".

Волес каже, що визов кинений президентом Труманом комунізмові й совєтській агресії не є згідний з „американськими ідеалами", та що тепер черга на американський нарід сказати своє слово. Думаємо, що американський нарід уже висказався на цю тему і ще буде далі про це говорити. Він може не погодиться з одним чи другим домаганням уряду, але засадничо, в самій основі, цілком певно піддержить президента.

Господарський хаос і суспільна неволя

В економічній ділянці різко зарисувалася вже після першої війни боротьба між двома напрямками, а це між напрямком господарки, основаної на довоєннім ладі приватної власности, і між повоєнним напрямком, що його називають різно: комунізмом, націоналізацією, соціялізацією. Тому, що обидва напрямки у світі репрезентовані могутніми політичними державними угрупуваннями, мимохіть повстала ривалізація не лиш між самими ідеями, але теж і між державами. В початках ривалізації по другій війні боротьба виглядала дуже просто: переможе політично Росія, то, з нею переможе комунізм; а переможе Америка, то з нею віднесе перемогу засада приватного підприємства. Один рік після закінчення другої світової війни показується, що справа не є вже така проста: Може перемогти одна або друга сторона. Значить, що й господарка може піти не в цьому напрямі, який донедавна передбачували фахові політичні економісти. Зі звітів американських кореспондентів з понад 20 країн виходить, що лише одна Канада повернула до передвоєнної господарської системи, тобто системи приватного підприємства без урядових обмежень (за двома виїмками), а всі інші країни, включаючи й Злучені Держави, повели планову і контролювану господарку.

Контролю переводить держава в різних формах: від цілковитого колективізму, опертого на засадах комунізму, аж до частинного соціялізму або лише частинного удержавлення засобів продукції і розподілу. Прикладом цілковитого колективізму і повної державної контролі являється Совєтська Росія, де приватні підприємства заборонені зовсім, а прикладом протилежної системи являються Англія. Інші країни роблять різнородні спроби з господарською системою, одначе всюди виявляється напрям зірвати з дотеперішнім способом приватної господарки, а приняти якусь форму частинної або повної державної контролі. У загальному економічні знавці приходять до висновку, що „будучність вільних підприємств у світі є непевна". Поза Західною Півкулею всюди слідний напрям до удержавлення підприємств, а в деяких країнах помішані обі системи: державного підприємства і приватного. Характеристичний вислід британської системи, де внаслідок розголошуваної програми „націоналізації" чи там „соціялізації" 90 відсотків підприємств находяться в приватних руках, але над багатьома з них встановлена державна контроля.

Застановляючись над новим напрямком господарки в Европі, як неминучим наслідком зубожіння, В. Г. Чемберлин ним не одушевляється, бо він певний, що він не зарадить лихові. Як головну причину невдачі контрольованої господарки Чемберлин пригадує людську вдачу: Заохотою до праці не є назагал дбання людини про загальне добро, але про особистий добробут. Отже, коли не стане такої заохоти, то вислід продукції мусить змаліти. З конечности людина піддається під контролю держави, але вона не віддасть усіх сил державі. Тому саме вільне підприємство швидше забезпечує збільшення продукції, ніж підприємство державне, чи хочби лише державою контрольоване. Держава теж не всилі зрозуміти потреб кожної людини і їх задовольнити, тому людина мусить змагати до незалежного підприємства для всестороннього заспокоєння своїх вимог.

Щоби подбати про зрозуміння потреб кожної людини зокрема, на це треба надлюдей-ґеніїв, а таких не дістане держава на замовлення. Само це вказує, що неможливе використати продукцію для повної вигоди людей. Можливе хіба збільшення продукції дорогою примусу, а це знову приведе до неволі, а в неволі родиться опір проти влади, а з ним постепенне зменшення продукції. Отже швидше чи пізніше таки прийде хаос.

Метю Вол, містопредсідник Американської Федерації Праці, основно перестудіювавши напрямки теперішньої економії, завважав у звіті свого Департаменту Міжнародніх Робітничих Відносин, що у післявоєнних часах у підприємствах контрольованих державами, в самій Европі майже третина всієї продукції переводиться при помочі невільничої праці. Велика кількість воєнних плінників працює під примусом в Британії, Польщі, Югославії та в Чехословаччині, а Совети на самім Сибірі мають 5,000,000 невільників. Так поступали нацисти і хіба це мало б бути оправданням для демократій, щоб поступати в подібний спосіб? Найбільш застрашаючим фактом є це, каже Вол, що уряд, який проголошує себе „республикою працюючого люду" є найбільшим осередком невільничої роботи на землі. З Росії пішла филя поневолення робітників на захід.

Осторога, яку дає Вол всім робітникам, є теж знаменем часу, коли він каже: „Невільнича робота це визов для вільних робітників. Цей визов мусять приняти вільні робітники якстій, інакше вони самі попадуть у неволю". Яка суперечність панує між засадами й практикою, пізнати на прикладі, каже Вол, що Аліянти засудили на смерть директора націстських невільничих батальйонів праці, Фріца Завкеля, а самі допускаються поневолення робітників.

Виходить, що політичний хаос не лише став причиною господарського, але теж і суспільного хаосу, бо заломив „дотеперішні основи правовости і моралі" пригадує Вол.

Д-р Софія Парфанович.

Жінка — чинник рівноваги

Різні партії, з різними програмами, своїм шляхом і своїми методами стараються вести громадянство, як не ціле, то ту частину, що визнає їхню програму. Відти різноманітність і свобода поглядів і вчинків. Усе це нам добре відоме. Старші з нас памятають австрійські часи в Галичині, а потім вже польські, обидва більш або менш демократичні устрої. Велика Україна мала демократію в принципі і на практиці лише за часів Центральної Ради і У. Н. Р. У царській Росії справжньої демократії не було і тепер немає, всеж старші з нас памятають міжпартійне життя і спори в царській Росії. Власне спори. Йде про цю частину політичного життя громадянства. Частину, що майже одинока з усіх благ демократії залишилась нам, українцям, на чужині. Правда, є і у нас партії, алеж не маючи ні держави, ні навіть клаптика своєї землі під ногами, ми не маємо реального грунту до переведення в життя програм різних партій. Ми, що стоїмо збоку, дивуємося нераз, про що це врешті, йде, чого таке розярення і закукурічення різних напрямків і піднапрямків, різних орієнтацій: на себе, на когось, направо, наліво, на схід, на захід, чи куди і на кого ви хочете. Тому, хто стоїть від теперішнього політичного життя осторонь, стає інколи дивною зажерливість, в якою одні поборюють других, і має він враження, наче люди ділять шкуру на живому ще медведеві. А зажерливість у нас велика, і всі пристрасно використовують спроможність поборювати себе взаємно. Ми, жінки, розуміємо дуже добре, що партійна різноманітність та боротьба мають свої корисні прикмети і признаємо рацію і тим, хто каже, що між живими завжди є причина до суперечок, навіть можна сказати, що оця боротьба — це життя. А один громадянин сказав: „Тільки на цвинтарі панує тиша, бо мерці лежать собі спокійно в могилах". Проте, ми хотіли б бачити інший тон міжпартійної боротьби і хотіли б, щоб вона, нарешті, не шкодила нашому громадянству на еміграції.

Не потребую писати, скільки і якої шкоди зазнає наше громадянство від обопільної гризні, що від неї користає третій, байдуже, де б він не був, і чи є він нашим паном, чи сусідом, приятелем чи ворогом. Тим, що завжди і споконвіку використовував наші різні орієнтації і взаємні міжусобиці, щоб нас розкласти і потім кусками ковтнути. Історія давньої доби повчає нас того так само ясно виразно, як історія вчорашніх днів і нинішньої стадії нашого животіння.

Ми за тим, щоб наші жінки належали до різних партій, ба мало того, щоб добивались в політичному житті значення і впливів. Чим вище зорганізоване і культурніше громадянство, тим інтелігентніша і активніша в ньому жінка. Вона має право голосування і, хочби з цього приводу, мусить знати, що діється в громадянстві і куди та з ким їй іти. Ми, жінки, зацікавлені в тому, щоб наші сестри нарівні з чоловіками будували життя і державність. Але не в нашому інтересі, щоб політична боротьба велась без огляду на засоби і при допомозі чужих чинників та приносила тільки розклад і шкоду громадянству.

Жінка була і є завжди чинником ладу і рівноваги. В інтересі її, матері і дружини, є лад і спокій в державі й громадянстві, бо тільки за унормованих відносин вона може виконувати свої материнські обовязки і завдання. Всіляка метушня, боротьба підкопують грунт під родиною, розбивають її і протидіють творенню і вихованню молодого покоління. Не треба статистики, щоб знати, що підчас миру приріст населення більший, а підчас воєн і неспокоїв він швидко і гостро падає.

Наше бажання, щоб і в теперішню пору жінка — чинник ладу і спокою — вела до замирення партійної гризні та своїм співдіянням в політичних справах доводила до злагіднення форм боротьби та вкінці —.до замирення, а тим самим до обєднання, що для нас тепер таке конечне. Треба, щоб жінки, вступаючи до партій чи визнаючи себе членами якихось напрямків, памятали про те, що вони йдуть туди не на те, щоб перейнятись загальною ненавистю чи зідливістю і разом з чоловіками кинутись на манівці жерні і борні. Це нижче жіночої гідности і навіть шкода часу і енергії. Але жінці конечне треба і в політичному житті бути чинником ладу і рівноваги та в рямцях своєї партії прикласти зусиль, щоб злагіднити форми боротьби і що головне — позбавити її шкідливих для нас засобів: йти на скаргу чи на службу чужим та за всяку ціну поборювати своїх українців з іншими поглядами.

—o—

Цю статтю передруковуємо з нового і дуже чепурно виданого, хоть і примітивними технічними засобами, журналу „Громадянка", що є органом Обєднання Українських Жінок на Еміграції. Думки статті незвичайно цінні і — гадаємо — відзеркалюють загальне бажання української громадськости не тільки в Европі, але й на американському континенті. Це тим більше підкреслює громадську зрілість та величезну ролю і значення українського жіноцтва в організаційно-політичному житті свого народу.

ІМІГРАЦІЯ ДО КАНАДИ.

Згідно з найновішим розпорядком канадійського уряду з дня 30-го січня 1947, до Канади можуть бути допущені такі категорії імігрантів:

Жінка, нежонатий син, донька, брат або сестра, батько, матір, повдовіла дочка або сестра без дітей або з неодруженими дітьми понижче 18 років життя, осиротілий братанок (сестрінок) або братаниця (сестрінка) якої будь особи, яка правно прибула й замешкала в Канаді і яка може приняти й заопікуватися новоприбувшими. „Сирота" означає особу без батька і матері.

Рільники, які мають вистарчальні фонди на ведення господарства в Канаді.

Рільники, що їдуть на фарму до батька, тестя, сина, зятя, брата, швагра, вуйка (стрия) або братанка (сестрінка), які займаються головно хліборобством і є в стані прийняти й поселити приїзджаючих на фармі.

Хліборобські робітники, що приїзджають на запевнену роботу в Канаді.

Досвідчені вуглекопи й лісоруби, що приїзджають на запевнені роботи в лісі або копальні.

Наречена, яка приїзджає до повнолітного мужчини, який правно прибув і замешкав в Канаді і який є в стані приняти, одружитися й заопікуватися нею.

Кожна особа, що бажає приїхати до Канади, мусить мати Дозвіл Візду (Пермит) від канадійської іміграційної влади в Отаві.

Подає:
Ukrainian Canadian Committee
701 McIntyre Bldg.,
Winnipeg, Man.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Юлія М. Шустакевич.

ДІТИ

34)

Внашому повіті таких дітей 101,850 - говорила завідателька. Це найновіша статистика. Жадне з родичів не уявляє собі цього, яку страшну кривду спричиняють вони своїм бідним дітям, коли вони розривають подружне життя. Усі діточі заведення переповнені покинутими дітьми і це все спадає тягарем на власти, які очевидно, пробують поступати по можности якнайкраще. Та однак... захоронка — не мати. Обставини показувались досить спpriятливі в цій захоронці.

Того ж вечера завітали до п-ні Ч. п-во Гемил із сином. Дикі тішився їх візитою і зразу побіг із малим Гемилом до бейзменту і там собі щось рисували. За той час п-ні Ч. розказала своїм гостям, які труднощі вона має з хлопчиною і його приміщенням.

Та ось саме тому ми прийшли до вас — задріботіла п-ні Гемил. Ми бажали б взяти Дикі до себе, правда Гем?!

І вона питаючо дивилась на свойого мужа. Пані Ч. зробила для нас дуже багато, справивши нашого сина на добру дорогу, і я... я почуваю в собі сильне бажання вчинити якесь... добре діло теж... І я вас прошу пані Ч., дайте нам малого Дикі. Я спробую... Може ми візьмемо його за другого сина...

П-ні Ч. не вірила стоїм ушам. Ця випещена, пухла ручка, хоче прийняти стільки заходу, щоб подбати за другого сина, і то прибраного?!

Пан Гемил радів своєю щебетливою дружиною. Він її дуже любив.

Після короткої розмови всі погодились.

П-ні Ч. очевидно раділа таким оборотом обставин. Але ж треба сказати про це хлопчині, що він на це?

І з тим покликала обох малих товаришів на гору.

Дикі... Ти підеш... жити до п-ва Гемилів...

Говорила йому п-ні Ч. спокійно і прихильно.

Він підняв, на неї свій сумний зір, потім схилив голову і тихо промовив: так... пані Ч.

Та тут малий Гемил із своїм інтелігентним гумором, простягнув руку до Дикі і промовив: „Серрвус бррате"! Тепер моя мама певно позриває свої нігті від роботи!

Ти лобуре малий — сипнула кіксами п-ні Гемил. Подивись, що я вже скинула довгі нігті, і... і... фарби вже немає на моїх нігтях!!!... Я говорю серіозно! І так, Дикі дякуючи потиху п-ні Ч. за її опіку, прощався з нею — і пішов жити до п-ва Гемилів, а за кілька днів, пан Гемил став правним опікуном для малого Дикі а там, коли знайдуть його матір, щоб за її згодою і згідно з судовим регуляміном, п-во Гемил могли адоптувати Дикі.

Скавти.

П-ні Ч. сиділа в головнім офісі скавтової організації і говорила з провідником скавтів.

Я не хотіла, пане, нікому розказувати про цю подію Чорної руки, одначе вам, як поважній людині, на такому відвічальному становиці, я мусіла розказати. Я певна того, що ви є досвідчені в справах молоді і ви розумієте молодь, інакше, ви не були б головою такої організації. Мої сини були скавтами теж.

Це надзвичайно цікаво — промовив предсідник. Я дуже радий, що ви вдались до мене зі справою Вікторі Клюбу. З найбільшою приємністю ми приймемо їх у склад скавтової організації. Зробимо їм офіціяльне приняття і я гарантую вам, що вони будуть бережені.

Я признаюсь вам, пані, що ваш вчинок є подиву гідний, бо справді, коли б була поліція котрого із них зловила на якій крадіжі, то очевидно, це була б трагедія. Так як це ви говорите — вони були б суджені Молодечим Судом, віддані до дому поправи, а там, хто знає... Такий інцідент міг би звихнути або заплямити їх на ціле життя!... Як дивно. Я сам ніколи не думав би, що життєві обставини є такі небезпечні для нашої молоді.

Вони все небезпечні пане голово, і тому я в цій справі вдалась до вас. Я маю велике довіря до скавтової організації і знаю з досвіду, що ця організація виховує молодь на добрих і характерних громадян.

Так сталось. П-ні Ч. завела Вікторі Клюб до скавтової організації.

Закінчення.

Дні минали, зима надходила а з нею наближалось Різдво, загально народне свято в Америці.

На кілька днів перед Різдвом, п-ні Ч. причитувала часопис і запримітила довшу новинку, яка звучала: „В Каліфорнії власти не можуть дати собі ради з молодими проступниками. В тій цілі основано школу для родичів, де їх будуть учити, як мають вони завести карність і дисципліну для своїх дітей і як мають їх карати за лихі вчинки. Коли діти не слухатимуть доброго слова родичів, тоді піде в рух „ремінець". Так мабуть і треба. Як ми були молоді, чи вільно нам було цілу ніч вигукувати по вулиці, коли добрі люди по праці спочивали? Чи вільно нам було кудись по ночах волочитись і затроювати життя в родині?!

Ні, певно що ні! Наші родичі були відвічальні за нас і тому виховували нас строго. А коли непомагало добре слово — ременець робив своє. Давніше, коли родичі більше уживалиремінця, менше було мови за проступників, прямо тому, що їх не було. Кожний підросток, що робить зло, а над ним родичі не мають контролі, повинен бути караний публично. Одна така кара публична чи домова, може вилічити розбещеного дітвака краще чим якийнебудь дім поправи.

(Докінчення на стор. 4-тій).

Перше Загальне Зібрання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету

16)

Панчук не думає, щоби тут було так багато „позакулісової політики", як це твердить адв. Смук. Йде про справу. Комітет переходить на організацію з широкими завданнями і на довшу мету. Отже, йде про організацію, а не про людей. Д-р Ґалан вважає, що нова статутова форма є невідповідна. Це його думка і йому вільно її мати. Але тут є теж опінія загалу.

На пропозицію адв. Смука д-р Ґалан говорить, що він може „вилущити справу" та дати звіт на письмі.

М. Мурашко вважає це непотрібним. Звіт вже був, ми його вислухали, прийняли і „дацол".

Д-р **Цегельський** насамперед стверджує, що в цій справі важко забирати голос, але треба. Всі ми цінимо д-ра Ґалана, спосібний дядя. Особисто, він може мати рацію. Амбіція — хто її не має? Вона може бути добра, але тут вона пересадна. Він, д-р Цегельський сам колись такий був. Але сьогодні він чхає на те, очевидно, як член громади. Громада великий чоловік і голос громади це не жарти. Автім, привикне собака бігти за возом, то побіжить і за саньми. Так само з д-ром Цегельським. Вже привик. Але Ґалан ще не призвичаївся, а треба. Д-р Цегельський заступає думку нового статуту, отже, щоби Комітетом керували президент і діловий директор. Сьогодні це вже принімається в усіх американських інституціях. Президент має „мальований голос", а директор справжній. Зібрання оцінює працю д-ра Ґалана, але хоче її ще поліпшити. Хочемо поліпшити працю, хочемо, аби не було тих помилок і тих закидів, що їх слушно, чи неслушно підносилося досі; хочемо поліпшити працю, а не понизити д-ра Ґалана, говорить д-р Цегельський. В дальшому д-р Цегельський пригадує початки Комітету. Організація повстала під час війни. Властиво, було тільки трьох людей, але сьогодні трьох вже рішучо замало. Замало, що не творилося клік, щоб не було самоволі. Тут можна б ще багато говорити, але навіщо це кому здалося?

Чому д-р Ґалан не мав би прийняти домагання загалу, громади? Це ж не є химера одного, чи другого. Д-р Цегельський вважає, що д-р Ґалан повинен пропозицію прийняти, повинен увійти до Ради директорів, бо то „шюр", що його виберуть діловим директором. Д-р Ґалан — „вибачте, пане докторе" — це ще молодий чоловік. Так, як він це ставить, справді не допоможе. У власній справі людина не є обективна. Д-р Цегельський прохає, щоб д-р Ґалан підчинився волі загалу.

Предсідник дивиться вбік д-ра Ґалана і голосно стверджує, що „н о ріекшен".

Д-р **Цегельський** ставить внесення, щоби Зібрання не принімало резигнації д-ра Ґалана.

М. Мурашко погоджується з аналізою д-ра Цегельського, але боїться, що „ми хочемо зневажити Загальне Зібрання". Вибрано Раду. Один хоче резигнувати. При чому тут знова Загальне Зібрання? Невже ж немає настільки довіря до Ради та не вважається її за настільки інтелігентну, що вона цю справу вирішить. А якщо вважається, що Рада того не може вирішити, то навіщо було таку Раду вибирати.

Ставиться внесення, щоб цілу історію залишити Раді. На залі дебатується, внесок піддається під голосовання, внесок прийнято. А на залі голоси: хто, що, за ким, за чим голосували.

М. Мурашко забирає з черги голос. Дебати викликали деяке хвилювання. Делегати хотіли б, остаточно, знати, як буде полагоджена справа Екзекутиви Комітету і тому пропонує, щоби Рада цю екзекутиву вибрала та подала до відома Загальному Зібранню після обідової перерви. П-ні Бенцаль піддержує внесок М. Мурашка, предсідник піддає під голосування і його принімається.

Адміністрація і буджет.

Предс. **Панчук** вважає, що ця справа належить до Ради директорів. Д-р Дубас теж думає, що це справа важлива, але чи не було б краще переставити її дещо на пізніше.

Дідик вважає, що ця справа забере багато часу, але користи з цих нарад буде небагато. Діло в тому, що ще не знаємо, якого буджету буде потрібно. Цю справу треба було б точно зреферувати. Вважає, що буде краще передати її тим людям, які на ній визнаються.

Внесок: віддати справу буджету Раді директорів.

Брошура.

На чергу приходить справа організації місцевих відділів Доп. Комітету, але дискусія продовжується над справою буджету. Реферує секретар, д-р **Дубас.** За минулий час на адміністраційні видатки було призначено 10,000 долярів, але й їх не зужито. Намагалися щадити та видавати пропорційно до грошей ,які надходили до каси. Тут д-р Дубас зачіпив одну справу, що знова викликала „гарячу" дискусію, іменно справу брошурки. В січні Комітет видав брошурку про працю комітету. Видав її 17,000 і розіслав...

До слова зголошується п-ні **Бенцаль.** Отже брошура. Чому, ким і навіщо була видана? Чому там нічого не згадано про працю жінок? Хто це укладав, хто висилав? Це було потрібне. „Я довго ждала на цю хвилину, щоб могти поговорити собі з вами на тему цеї брошури" — говорить бесідниця. Як можна було в цій брошурі пропустити таку важливу ділянку праці Комітету, як та, що її виконувала Жіноча Секція в Ню Йорку? Чоловіки — каже п-ні Бенцаль — „приходять нам в пригоді тільки колись-неколись", а з тою брошурою та таки цілком донічого.

П-ні **Демидчук** продовжує атаку на брошуру. Як це сталося, що автор тої брошури не знає складу Управи Комітету й подаючи її „забув", що в цій Управі є теж п-ні Бенцаль.

Д-р **Дубас** відповідає: Протестують проти „дрібничок", що поминено „якусь там жінку". Брошуру видано з різних причин і міркувань. В тому часі почали кружляти сплетні і Комітет хотів дати людям наглядний перегляд праці. Брошуру редагував д-р Цегельський. Якщо втій брошурі когонебудь поминено, то за те не можна нікого „вішати". Д-р Дубас обіцяє просити в жінок за це пробачення, але аж на кінці, За ту брошуру він вже і без того багато „випив". А він, д-р Дубас, теж на лад д-ра Цегельського вже 16 років „біжить за саньми". Прилюдно стверджує, що „не є ворогом жінок", а за поминення їх в брошурі — прохає пробачення.

П-ні **Бенцаль:** Це не виправдує Комітету. А чому мовчить д-р Цегельський?

Д-р **Цегельський** завважує, більше до себе, як до інших: Ай донт кер.

П-ні **Бенцаль:** Цілу вину поносить д-р Цегельський, а тепер ще „донт кер". Жінки не дозволять, щоб їх обиджати. А звертаючись до д-ра Дубаса, п-ні Бенцаль говорить: „Ви перепросили? Добре, ми можемо прийняти, бо ми, жінки, можемо витримати більше, як ви, чоловіки". На залі загальна радість, багато зголошуються до слова.

П-ні **Ликтей** каже, що „ми, жінки, вродились на те, щоби гроші збирати". Якби так перевести статистику скільки зібрали для Комітету жінки, а скільки чоловіки. А тут промовчують. А жінки могли б так навіть окремий Комітет створити і тоді чоловіки пізнали б, скільки власне жінкам Комітет повинен завдячувати. А тут брошура, в якій ані словом...

Предсідник стверджує, що вже година 12.30 ітому дає для дискусії на цю тему ще тільки 5 хвилин.

(Дальше буде).

З глибини людської трагедії

Трагедія Остапа і Галі Стрільчиків. — Друзі скитальники виправляють в останню дорогу.

Їх було двоє. Двоє між десятками і сотками тисяч таких самих бездольних братів наших, як вони, професор Остап Стрільчик і його дружина Галя.

Перед війною вони жили, працювали і любилися у княжому Львові. Нікому жодного лиха не заподіяли, нікого не турбували і кожному, як могли так і допомагали. Праця для добра свого народу була ціллю їхнього життя.

Аж прийшла военна завірюха. Бомби, стріли, ворожі наїзди, голод і нужда, переслідування, все перебули. Перед другим наїздом большевиків вони покинули Рідну Землю, залишили на наругу сильнішого і жорстокого ворога рідний Львів та разом зі сотнями тисяч інших пішли на чужу чужину.

Перед двома ворогами встоятись не було сили. Думали, як і інші, зберегти бодай життя, щоб в слушний час можна його віддати Україні.

Після военної грози, прийшли злидні і недоля скитання. Зупинились в австрійському місті Віллях, в таборі скитальників. Над головами вже не розривались бомби, у вухах вже не гуділи мотори літаків і не свистали кулі. На їх місце прийшли не менш грізні злидні, „скрінінги", недостача най примітивніших засобів на життя; посітйна непевність завтрішнього дня.

В цю грізну добу, що „жорстока, як вовчиця", вони ще більше подружили, справді на життя і смерть. Бо тільки в найгрізніших хвилинах життя пізнається вартість вірного друга, що не підведе, вислухає, зрозуміє і сам спільно переживає. Тоді горе є на половину менше, бо половину переживає друг, а радість є два рази більша, бо радіють двоє. В найважчих обставинах скитання вони сподівались проти надії і жили, щоб могти вмерти для свого народу.

На скитанні, крім загальних для всіх злиднів і недолі, вони зазнали теж особистих ударів і смутків. Насамперед прийшла відомість, що батька проф. Стрільчика, — батько був священиком — замучили червоні кати в Україні. Але серед теміні скитальчої ночі, вони несподівано пережили й деякі радісні хвилини. Одного дня пошта принесла їм пакунок з продуктами, що їх послав їм їхній земляк з далекої Америки. В листі до цього благородного американського українця проф. Стрільчик пише: „Пакунок одержали в порядку. Бігме, що я вже не знаю, що Вам на це і за це сказати. Бо справді, звідки Ви приходите робити нам, людям Вам цілком незнайомим, такі королівські подарунки? Повірте, що ми не маємо сили виявити Вам за це нашу вдячність. взагалі, щось подібного нам ніколи ні не снилось в цій вічно голодній Австрії. Жінка вже і жартуючи казала, що якби так в цьому моменті мала Вас „під рукою", то таки при мені вицілувала б Вас. Жалко, що техніка ще не пішла так далеко, щоб можна було етером передавати свої почування. Тому мусимо обмежитися до скромної, але справді найщирішої подяки..."

Цей лист писаний 15-го грудня минулого року.

А в останньому часі на адресу доброчинця Остапа і Галі Стрічиків в Америці приходить ще один лист від проф. Стрільчика. Чорнило на конверті і на листі в деяких місцях розплилося. На конверті, можливо, вода, але на листі виразні круглі плями сліз. На кінці листа дописка чужою рукою: „Померла жінка, а за нею помер дорогий професор. Не стало двоє дорогих людей між нами".

В листі проф. Стрільчика, датованому 19-го грудня, отже пять днів після попереднього, написано:

„Хочу поділитися з Вами сумною вісткою, що моя найдороща дружина Галюся померла вчера в шпиталі після операції. Мала запалення очеревної. Бідачка перейшла аж дві операції, бо ніяк не можна було пустити в рух жолудка, що відмовляв всякої праці. Це було причиною смерті. З її смертю я втратив все, що мене ще держало при житті в цих часах. Перебули бомби, всілякі втечі, табори, а тепер, як рішається наша доля, де треба витривалості, я втратив свого найвірнішого і найкращого друга. Що я в цей момент переживаю, може відчути тільки мені подібна людина, яка втратила свій найдорощий скарб. Вона мене держала при житті і тільки для неї я ще хотів жити. Тепер мені однаково, чи буду жити, чи ні.

Стративши вітчину, батька і її, хіба не має цілі життя. Для кого, чого, як? Серце розривається з жалю, а тут нема кому пожалітись, бо той хто тебе розумів, вже йде в могилу та ще й не на Рідній Землі. Тому не ручу за свої нерви. Як перестану писати, значить... пішов за нею. Цілую щиро, Остап".

Це цілий лист. Його, вже заадресованого, найшли друзі після того, як найшли професора Стрільчика неживого з підрізаними жилами. Людська сила обмежена і цього останнього удару долі — смерти своєї дружини — нерви проф. Стрільчика не видержали. Як сказав, так і зробив... пішов за нею.

Друзі похоронили їх разом в холодній чужій землі. А далекому і незнайомому братові в Америці, який, можливо, єдиний добрим словом і висилкою пакунка був прояснив їх важке життя на скитанні, послали останнього листа і фотографію з похорону.

Хто може відчути цілу глибину цеї безмірної людської трагедії? Трагедії українців, трагедії українського народу.

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ДОПОМОГОВИХ КОМІТЕТІВ В АМЕРИЦІ І В ЕВРОПІ

Злучені Держави Америки:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc., P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Бельгія:
Comite Ukrainien de Secours en Belgique, 23, rue de Industrie, Bruxelles, Belgium.

Англія:
1) Central Ukrainian Relief Bureau, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England.
2) Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Cheetham Hill Road, Manchester 8, England.

Італія:
Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, Passeggiata del Gianicolo 7, Roma, Italia.

Канада:
Ukrainian Canadian Relief Fund, P. O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.

Аргентина:
Comite Ucranio de ayuda a las victimas de guerra, Calle Victoria 676, Buenos Aires, Argentine.

Бразилія:
Comite Ucraino de Auxilio as Victimas da Guerra, Rua Martim Afonso No. 381, Curitiba, Parana, Brazil.

ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N. Y., U. S. A.

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
711 McIntyre Building, Winnipeg, Man., Canada.

Адреса організації „КЕР" — CARE — яка висилає на замовлення харчові пакунки, так звані „десять в одному" ($10 за пакунок) є слідуюча:

CARE
50 Broad Street, New York, N. Y.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

СТ. ЛУЇС, МО.

З подружого ювилею на скитальників.

Дня 16. лютого несподівано зійшлися до Українського Народнього Дому приятелі й знайомі з нагоди 25-літнього ювилею подружжа громадян Щупляків на запросини їх дочки Олени й зятя Юрія. Ювилят серед сліз згадав за рідний край, за жертви великої війни, головно за скитальників. Щоб показати своє розуміння цеї справи, він склав на допомогу $25.

Товстмастер М. Паращак підтримав думку і заохотив інших до жертв. Збіркою занялися: дружба В. Білик і дружка З. Добромильська. Дари склали: ювиляти Василь і Параня Щупляк $25, а по $5: М. Кульчицький, Ю. Маґад, М. Добромильський, В. Кокорудз, С. Василюка; М. Маґац $2.50, а по $2: М. Паращак, В. Ґреськів, А. Чайковська; по $1: А. Паращак, М. Дмитришин, М. Дмитришин, А. Ґромоцька, М. Бартіш, Т. Лужецька, В. Білик, А. Білик, Г. Дмитришин, І. Ґромоцький, В. Василюка, Г. Парк, М. Петровський, М. Кроковський, М. Кроковський, Ю. Василюка, С. Добромильська, два дали по 50 ц.

Разом збірка принесла $78.50, які вислано до ЗУАДКомітету в Филаделфії.

Михайло Кульчицький.

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

GONORRHEA IS CURABLE

Each year more than a million American civilians catch gonorrhea. It is sometimes called "clap" and is caused by a germ. It is caught when the germ passes from the body of someone who has the disease to another person.

The germ which causes gonorrhea grows on the moist inner parts of the sex organs. Gonorrhea is usually caught through close bodily contact with someone who has the disease. It is never caused by lifting heavy objects, it is not caused by strains.

The first signs of gonorrhea appear from 2 to 8 days after a person catches the disease.

Any unusual discharge from the sex organs may be a sign of gonorrhea. Another early symptom is a burning pain while urinating.

The germ that causes gonorrhea may attack the heart. It may settle in the joints and cause rheumatism. If the gonorrhea germ gets into the eyes, it may cause blindness.

Untreated gonorrhea is one reason why many men and women cannot have children.

If you think you may have caught gonorrhea, go to a doctor at once. If you can't afford to pay a doctor, go to a free clinic. Ask your health department.

Stay away from quacks, they take your money for fake remedies.

If you have gonorrhea, keep seeing your doctor until he says you are cured. The signs of gonorrhea may disappear and you may think you are free of the disease. But it takes careful examination, especially of women, for the doctor to know there are no more gonorrhea germs.

And if you have gonorrhea, don't take a chance on giving it to anyone else.

New Jersey requires blood tests before marriage. The blood test is a test for syphilis. But gonorrhea is different from syphilis, even though both diseases are usually caught the same way. So, a personal examination is necessary to make sure there is no gonorrhea.

Gonorrhea is catching, it may be painful, crippling, dangerous. It may cause sterility. But it usually can be cured quickly. You can get complete treatment in your doctor's own office, or at a clinic.

ЩО ПИШУТЬ?

З УГНОВА, ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

(Наша редакція дістала кілька листів, писаних до родини в стейті Ню Джерзі, починаючи від половини 1946 р. Містимо виїмки.)

I. Я вже доросла дівчина, скінчила середну школу. Пізніше працювала два роки в державній крамниці і два роки в громаді. Тепер живу вдома, але мені дуже важко. Через війну ми були знищені раз, а по війні другий раз, бо границя забрала нам найліпші поля... Серед таких відносин не зазнала я ще життя, а хотіла б зазнати. Вислухайте мого прохання і заберіть мене до Америки. Буду із усіх сил працювати, щоб вам віддячитися і нагородити... Ох, яка щаслива я була б, коли б дісталася до Вас.

II. З гризоти я вже посивів. Тепер напишу тобі за наш Угнів і нашу родину. Е. вернулася з Німеччини сама одна й каже, що не знає де находиться її рідня, бо війна їх розлучила. Іваська вже небіжчик, заробив собі кару смерти через повішення ще перед роком. Твоя хата стоїть, так само і стодола. Там мешкають якісь переселенці. Тепер в Угнові осталося яких пятнадцять родин, а на передмістю з вісім родин. Коло нас близько границя, іде через Середні Поля. Домашів, Карів і Михайлівка належать до Совєтів, а Піддубці, Вербиця, Гребенне до Польщі. Рава пішла до Совєтів. В Угнові нема ані одного жида, німці всіх післали на другий світ, навіть жидівські доми порозбирали. Тільки в Божниці деякі осталися. Якщо б ти побачив Угнів, то не пізнав бись. Села також попалені.

У нас тепер все дороге і нема защо купити, бо нема заробітків. Убрання через війну я повиходжував, фабрики ще нових не наробили. Може маєш яке старе убрання, то пришли. Маю ще стару корову, то вона нас живить. Цього року я мав 5 кіп збіжжа і 10 кірців картопель і жий тут цілий рік! Жалую, що я покинув Канаду, але може Бог дасть таких часів дожити, що зможу виїхати в Америку. Одна дочка моя була також у Німеччині і вернулася, а друга втікла з дороги. Людей брали до Німеччини примусом.

Тепер життя тут дуже сумне. У церкві відправи нема, пароха нема, десь виїхав...

III. Коло мене зле, знищили мене цілком, забрали решту до останньої сорочки, нема в чім на світ вийти. До того ще й здоровля мені відобрали, а що мій син натерпівся, то один Бог знає. Твоя сестра виїхала, зятя Ф. арештували і не знати, чи ще жиє.

Наших людей позабирали, а до тих будинків понадавали якихсь чужих людей, зі всіх сторін. А як в будинках ніхто не мешкає, то розбирають на дрова. Жаль дивитися як марнується людська праця. Щасливі ті, що виїхали в Америку. Як би ми могли поговорити устно, то щойно тоді я міг би тобі все розказати, що чоловік перебув, що видів. А що ще буде, то не знати. Стидаюся до тебе писати, бо в житті ще я нікого не просив. Може маєш деяку стару бритву й ножички, бо нема чим оголитися ані обстригчися. Нема в нас ні нитки, ні голки, всьо, що тільки в хаті було, забрали. Ти ще такого не видів.

IV. Що за втіха для мене, що я отримав листа від тебе. Питаєшся за Г. Я тобі скажу: як прийшла совєтська влада в 1939 р., арештувала багато людей і до Львова до тюрми вивезла. Тоді і його вивезли туди. У Львові арештованих постріляли і мало хто втік з життям. Тоді там погиб і Г. Він лишив гарну дочку, висока як тополя. Вона виїхала з мамою на Україну. Знова I. був у тюрмі перед війною, сидів за політику, а як прийшли Совєти, його не було вдома, був заграницею, а потім його стратили, казали, що він був тайним агентом. Границя іде через сіножата і з карівськими людьми ми не говоримо, тільки здалека через границю. Не можна зближатися, бо стоїть сторожа на границі: по одній боці польска, по другім совєтська. Побудували високі обсерваторії, а між ними полишили невтральний пас. З Карова повивозили Совєти людей, мало хто остався. Дочка I. Ш. приїхала звідти, де є карівські люди, то розповідає про деяких людей, тобі знаних.

У нас в Угнові стояло військо від 1. березня 1946 р., тепер уже відїхало, а є чутка, що має назад приїхати. Сторожа погранична приміщена в судовім будинку. Той дім був троха повалений, то його відреставрували. Басовий дім того року підмінували невідомі справці і він цілком розвалився. Сиротинський дім спалили німці, як утікали. Напишу тобі, хто виїхав: (поданих яких 15 імен родин). Старих лишили, бо вже не могли їхати. Наш братанич лишився дома, в нього тепер украли корову зі стайні. Вже кілька штук так покрали на передмістю, бо худоби обмаль, німці позабирали. Телята треба було здавати ще заки німець забрався.

На свято Введення Пр. Діви приїхав наш священик, відправив Сл. Божу, бо дістав дозвіл відправляти. Ті люди, що виїхали, живуть в бережанськім повіті і коло Львова.

V. Лист писаний в лютім, 1947.). Питаєшся, чи всьо було в пакунку, який ти вислав. Здається, що всьо, бо були такі річи:... У нас тепер починається правдива доріжня. Жито й ячмінь в одній ціні, перейшло по два тисячі золотих, а корець пшениці перейшло три тисячі. Корова 60 тисяч, кінь 80 і до 100 тисяч, літра нафти 100 золотих, літра молока 25 зл. кільо масла 300 зл., один папірос 5 зл. Підошви до чобіт 3,000, але й так нема де купити. Як би ти висилав другий пакунок, то вишли якийсь капелюх, бо тут нема.

М. писала з Німеччини. В короткім часі поїде до Америки Е., то розкаже про все. Люди з Росії пишуть, що там багато наших людей померло.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА: ЛИСТИ ДО:

6111. До односельчан з с. Завидче, Радехів, від Тимчишин Івана.

6112. Дейнека Катерини (Ліс) з с. Рутка від Дейнека Теодора.

6113. Ватаг Юрка від Біжик Максима.

6114. Лавринюк Назара з с. Білогородка від Литвінець Петра.

6115. Фішер Олекси (Горішний) з с. Бовжанка, Тернопіль, від Бахинська Неоніли.

6116. Ладус Петра від Стасів Петра.

6117 Івана (стрий) і Насті (стр. сестри) від Мізик Михайла з с. Мужилова, Підгайці.

6119. Лініг Пелагії (Білашук) з с. Камінширськ від Лініг Степана.

6120. Фейла Василя, Кондра Юрія, Вихла Юрія від Глова Василя з с. Собятин, Ярослав.

6122. Олеськів Михайла з с. Ляховичі Под., Жидачів, від Войтович Степана.

6123. Соколовський Миколи з с. Вільшаниця, Товмач, від Соколовська Юлії.

6124. Лехновський Гаврила з с. Жукотин від Лехновський Павла.

6125. Рошко Івана з с. Похівка, Твердохліб Михайла, Надрейчук, Вірстюк з Богородчан від Дашко Степана.

6126. Улан Івана від Кігічак Михайла з с. Підбужа, Дрогобич.

6127. Гринишин Михайла від Кульгавець Володимира з Перемишля.

6128. Ґураль Йосифа від Гірняк Йосифа.

6131. а) Воробець Марії від Воробець Івана.

6131. б) Канюга Василя, Мордовська Михайлини від Мордовський Григорія з с. Городжанка, Підгайці.

6133. Ґоївна Марії з Рогатина від Червінський Ярослава.

6134. Паранчак Юлії з с. Лучиці, Перемишль, відКівчак Івана.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee

P. O. Box 1661

Philadelphia 6, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ДІТИ

(Докінчення зо стор. 2-гої)

Направити десяток проступників в домі поправи, показується неможливим і маємо наглядні докази, що проступник з дому поправи виходить кріміналиком. Мораль, це тверда дисципліна для слабих характерів".

Он воно як у Каліфорнії — думала п-ні Ч. А тимчасом листонош приніс почту де між іншим був листок від сестри директора. Вона писала: „Слідіть за часописами, там знайдете вістку про нову реформу для родичів і дітей. Це безперечно буде вам цікаво і будете знати, що я не дармую".

Та в тім дзвонить телефон і дається чути діточий голос. Хтож це?

Малий Генрі! Що ж то він має на думці?

Чи п-ні Ч. здорова, чи все гаразд?! Його мама вже дома! Ох який же він радий! І просить він, щоб йому сказати, як їхати до української церкви. Вони там ніколи не були. Правда, що це буде гарно і... і по божому?

Малий вимовив останні слова якось з окремим респектом до цієї церкви, якої він ніколи не знав. П-ні Ч. подала відповідні інформації і, побажавши йому і всій родині веселих свят, — відложила телефон. Та ще не відійшла від телефону, як він озвався знова:

Галло, так. Хто — прошу?... Начальник поліції?... Мій Боже!

Не лякайтесь п-ні Ч., я тільки хочу говорити з вами у справі того чоловіка-перекупця, що переймав крадені речі від... від ваших, ніби від тих хлопців, ви самі знаєте. Говорив якось несміло начальник.

Отже? Питала п-ні Ч.

Думаю, що вам це теж важко знати. Йому приказано замкнути його лиходійну кармницю і піти негайно до фабрики робити. Він безпеоречно заслугує на кілька літ вязниці за це, що помагав у крадіжі і деморалізував дітей. Він однак має жінку і двоє діток і для того суд звільнив його від кари, але обовязково він мусить іти на роботу у воєнній індустрії. До того, він мабуть буде покликаний до армії. Що ви на це скажете?

Пане начальнику, цей чоловяга завинив дуже, однак, мені вдалось дітей справити на добру дорогу і шкоди великої нема. І я думаю, що коли б він пішов був до тюрми на кілька років, то це не принесло б нікому користи, а навпаки, це була б шкода для його діток бо вони терпіли б недостаток. А так йому дано змогу направитися і чесно заробляти на хліб.

Скінчивши розмову з начальником, вона сама не знала чи так добре, що того чоловіка звільнено, але що за користь держати його в тюрмі? Вона думала, що це кориснішa і більш потрібна чим те, щоб він дармував в тюрмі.

— — — — — — — —

На Різдво, 25. грудня 1942 року, під вечір, п-ні Ч. була з родиною дома. Аж задзвонив дзвінок!

І хто ж ви думаєте прийшов?!

Цілий Вікторі Клюб!

Усі хлопці у скавтових уніформах! Сніг стрясають і всі хором співають „Тиха Ніч". На переді малий Генрі, з більшою як сам китицею цвітів! Його майже не видно зпоза неї.

Не вдержалась п-ні Ч. і закрила очі хусточкою...

А малий мовчки складає їй цвіти.

А потім... потім... радощам і розмові не було кінця!

Кінець.

ТАРЗАН ч. 1564. Вирвався на волю.

WITH THE PIGMIES' BLOW GUNS GUARDING DOOR AND WINDOW, TARZAN WAS A PRISONER.

QUIETLY HE MOVED THE COT FROM THE WINDOWLESS WALL,

THEN, CROUCHING LIKE A FOOTBALL GUARD—

—THE JUNGLE GIANT THREW HIMSELF HEADLONG AT THE BLANK WALL.

Серед пігмеїв, які стерегли дверей і вікон зо стрільбами, Тарзан почувся невільником.

Він спокійно пересунув тапчан зпід стіни, в якій не було вікна.

Потім, прикучнувши наче воротар при грі в копаного мяча...

...велетень з джунглів кинувся головою в чисту стіну.